A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2006. szeptember 19. *

A C-193/05. sz. ügyben,

az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2005. április 29-én

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: D. Maidani és A. Bordes, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a **Luxemburgi Nagyhercegség** (képviseli: S. Schreiner, meghatalmazotti minőségben, segítője: L. Dupong ügyvéd)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: francia.

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans és A. Rosas tanácselnökök, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, K. Lenaerts (előadó), Juhász E., E. Levits, A. Ó Caoimh és L. Bay Larsen bírák,

főtanácsnok: C. Stix-Hackl,
hivatalvezető: K. Sztranc-Sławiczek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2006. március 14-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2006. május 11-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Kérelmével az Európai Közösségek Bizottsága arra kéri a Bíróságot, hogy állapítsa meg, hogy a Luxemburgi Nagyhercegség – mivel a szakmai képesítésüket valamely másik tagállamban szerzett, és a területén a saját tagállamának szakmai címét használva letelepedni kívánó ügyvédek tekintetében fenntartja a nyelvismeretre vonatkozó követelményeket, a székhely-szolgáltatás nyújtásának tilalmát és előírja azon kötelezettséget, hogy a saját tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságánál történt bejegyzést minden évben be kell mutatni – megszegte az ügyvédi hivatásnak

a képesítés megszerzése országától eltérő tagállamokban történő folyamatos gyakorlásának elősegítéséről szóló, 1998. február 16-i 98/5/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvből (HL L 77., 36. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 3. kötet, 83. o.) eredő kötelezettségeit.

Jogi háttér

A 98/5 irányelv

2 A 98/5 irányelv 2. cikkének első bekezdése értelmében:

„Bármely ügyvéd jogosult állandó jelleggel bármely más tagállamban a saját tagállamában megszerzett szakmai címmel az 5. cikkben meghatározott tevékenységek folytatására."

3 A 98/5 irányelv „Bejegyzés a hatáskörrel rendelkező hatóságnál" című 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Annak az ügyvédnek, aki másik tagállamban kíván működni, mint ahol ügyvédi képesítését megszerezte, az adott ország hatáskörrel rendelkező hatóságánál be kell jegyeztetnie magát.

(2) A fogadó tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságának be kell jegyeznie az ügyvédet, ha az ügyvéd bemutatja a saját tagállamának hatáskörrel rendelkező hatóságánál történt bejegyzését bizonyító igazolást. A hatóság előírhatja, hogy a saját tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságánál történt bejegyzést bizonyító igazolás nem lehet három hónapnál régebbi. A bejegyzésről a hatóságnak értesítenie kell az ügyvéd saját tagállamának hatáskörrel rendelkező hatóságát.

[...]"

4 A 98/5 irányelv „Tevékenységi kör" című 5. cikke kimondja:

„(1) A (2) és (3) bekezdésre is figyelemmel, a saját országa szakmai címét használva működő ügyvéd ugyanolyan ügyvédi tevékenységet folytat, mint a fogadó tagállamban használatos vonatkozó szakmai címmel tevékenységet folytató ügyvéd, többek között jogi tanácsot adhat saját tagállamának jogáról, a közösségi jogról, a nemzetközi jogról és a fogadó tagállam jogáról. Az ügyvédnek minden esetben be kell tartania a nemzeti bíróságok előtt érvényes eljárási szabályokat.

(2) Azok a tagállamok, amelyek engedélyezik, hogy területükön az ügyvédek egy meghatározott csoportja olyan okiratot készítsen, amelyek elhunyt személyek hagyatékának kezelésére jogosítanak vagy ingatlanok tulajdonjogának keletkezésére vagy átruházására vonatkoznak, amely okiratok készítését más tagállamok az ügyvédi szakmától [helyesen: hivatástól] eltérő más szakma számára tartanak fenn, e tevékenységek gyakorlásából kizárhatják a saját országuk szakmai címével az utóbbi tagállamokban működő ügyvédeket.

(3) A jogi eljárásokban az ügyfelek képviseletének vagy védelmének ellátása vonatkozásában, amennyiben a fogadó tagállam joga az ilyen tevékenységet az illető

tagállam szakmai címét használva működő ügyvédei számára tartja fenn, a fogadó tagállam előírhatja a saját országuk szakmai címével működő ügyvédeknek, hogy olyan ügyvéddel együttműködve járjanak el, aki az adott bíróságnál eljárhat, és aki szükség esetén felelősségre vonható, vagy egy, az adott bíróságnál működő »avoué«-val működjenek együtt.

A tagállamok azonban külön szabályokat állapíthatnak meg a legfelsőbb szintű bíróságok előtti eljárásra vonatkozóan az igazságszolgáltatási rendszer zavartalan működése érdekében, például előírhatják az ilyen eljárásra szakosodott ügyvédek alkalmazását is."

5 A 98/5 irányelv „Fegyelmi eljárások" című 7. cikke, annak (2) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A saját országa szakmai címét használva működő ügyvéd elleni fegyelmi eljárás kezdeményezését megelőzően a fogadó tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságának minden lényeges adatot rendelkezésére bocsátva, a lehető legrövidebb időn belül kell tájékoztatnia a saját tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságát.

Az első albekezdést megfelelően kell alkalmazni olyan esetekben, amikor a fegyelmi eljárásokat a saját tagállam hatáskörrel rendelkező hatósága kezdeményezi, és ennek megfelelően tájékoztatja a fogadó tagállam(ok) hatáskörrel rendelkező hatóságát."

6 A 98/5 irányelv „A fogadó tagállam ügyvédeivel azonos bánásmód" című 10. cikke a következő rendelkezéseket tartalmazza:

„(1) Annak a saját országa szakmai címével működő ügyvédnek, aki igazolja, hogy a fogadó tagállamban legalább három évig ténylegesen és rendszeresen folytatta

tevékenységét annak az államnak a jogában, beleértve a közösségi jogot is, a fogadó tagállam ügyvédi szakmájába [helyesen: hivatásrendjébe] történő befogadása céljából mentességet kell adni a 89/48/EGK [a legalább hároméves szakoktatást és szakképzést lezáró felsőfokú oklevelek elismerésének általános rendszeréről szóló, 1988. december 21-i tanácsi irányelv (HL 1989. L 19., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 337. o.] 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjában foglalt feltételek alól; »tényleges és rendszeres tevékenység« alatt a tevékenység tényleges, megszakítás nélküli végzését kell érteni, figyelmen kívül hagyva a mindennapi élet eseményeiből adódó megszakításokat.

[...]

3) A saját országa szakmai címével a fogadó tagállamban legalább három éven át ténylegesen és rendszeresen működő ügyvéd, aki azonban az adott tagállam jogában három évnél rövidebb ideig működött, a tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságától engedélyt kaphat a fogadó tagállam ügyvédi szakmájába [helyesen: hivatásrendjébe] történő bebocsátásra, valamint jogot szerezhet az adott tagállamban hivatásának a megfelelő szakmai címmel történő gyakorlására anélkül, hogy a 89/48 [...] irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjában említett feltételeket teljesítette volna, az alábbiakban megállapított feltételek és eljárások szerint:

a) A fogadó tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságának figyelembe kell vennie az ügyvédnek a fenti időszak alatt folytatott tényleges és rendszeres szakmai tevékenységét, valamint a fogadó tagállam jogára vonatkozó ismereteket és az abban szerzett szakmai tapasztalatot, valamint a fogadó tagállam jogáról, beleértve az ügyvédi hivatás gyakorlásának szabályairól és az ügyvédi működésről szóló előadások vagy szemináriumok látogatását is.

[...]"

7 A 98/5 irányelv „A saját és a fogadó tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságai közötti együttműködés és titoktartás" című 13. cikke, annak első bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A fogadó tagállam hatáskörrel rendelkező hatósága és a saját tagállam hatáskörrel rendelkező hatósága szorosan együttműködnek, és kölcsönösen segítséget nyújtanak egymásnak az irányelv alkalmazásának elősegítése, valamint annak megelőzése érdekében, hogy az irányelv rendelkezéseit a fogadó tagállamban hatályos rendelkezések megkerülése céljából helytelenül alkalmazzák."

A nemzeti jog

8 Az ügyvédi hivatás gyakorlását és a székhely-szolgáltatási tevékenységet Luxemburgban az ügyvédi hivatásról szóló 1991. augusztus 10-i törvény (loi du 10 août 1991 sur la profession d'avocat, *Mémorial* A 1991., 1110. o., a továbbiakban: az 1991. augusztus 10-i törvény), illetve a székhely-szolgáltatásra vonatkozó 1999. május 31-i törvény (loi du 31 mai 1999 régissant la domiciliation des sociétés, *Mémorial* A 1999, 1681. o., a továbbiakban: 1999. május 31-i törvény) szabályozza.

9 E törvényeket az ügyvédi hivatásnak a képesítés megszerzése országától eltérő tagállamokban történő folyamatos gyakorlásának elősegítéséről szóló, 1998. február 16-i 98/5/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a luxemburgi jogba történő átültetéséről szóló, 2002. november 13-i törvény (loi du 13 novembre 2002 portant transposition en droit luxembourgeois de la Directive 98/5/CE du Parlement Européen et du Conseil du 16 février 1998 visant à faciliter l'exercice permanent de la profession d'avocat dans un État membre autre que celui où la qualification a été acquise, *Mémorial* A 2002., 3202. o., a továbbiakban: 2002. november 13-i törvény) módosította, és ez maga után vonta a következő törvények módosítását: 1. az ügyvédi hivatásról szóló, módosított 1991. augusztus 10-i törvény; 2. a társaságok képviseletére vonatkozó 1999. május 31-i törvény.

10 Az 1991. augusztus 10-i törvény 5. cikke értelmében:

„A Luxemburgi Nagyhercegség valamely ügyvédi kamarája névjegyzékébe történt bejegyzés nélkül senki sem folytathat ügyvédi tevékenységet."

11 Az 1991. augusztus 10-i törvény 6. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A névjegyzékbe való bejegyzéshez az illető személynek:

a) be kell mutatnia a megfelelő erkölcsi bizonyítványt,

b) igazolnia kell a gyakorlati idő elismerési feltételeinek teljesítését.

A kamarai tanács kivételesen eltekinthet a gyakorlati idő elismerésének egyes feltételeitől azon személyek esetében, akik szakmai gyakorlatukat saját tagállamukban teljesítették, és legalább öt éves szakmai gyakorlatot tudnak igazolni.

c) luxemburgi állampolgársággal vagy az Európai Közösségek valamely tagállamának állampolgárságával kell rendelkeznie. A kamarai tanács, az igazságügyminiszter véleményének beszerzését követően, az azon Európai Közösségeken kívüli ország részéről fennálló viszonosság igazolása esetén,

ahonnan az illető személy származik, eltekinthet ettől a feltételtől. Ugyanez vonatkozik azokra a jelöltekre is, akik politikai menekült státuszt kaptak, és a Luxemburgi Nagyhercegség menedékjogát élvezik.

(2) Az ügyvédi névjegyzékbe való bejegyzés előtt a jelölteknek a kamara elnöke vagy annak helyettese jelenlétében, a Cour de cassation előtt a következő szövegű esküt kell letenniük: »Je jure fidélité au Grand-Duc, obéissance à la Constitution et aux lois de l'État; de ne pas m'écarter du respect dû aux tribunaux; de ne conseiller ou défendre aucune cause que je ne croirais pas juste en mon âme et conscience.« (»Esküszöm, hogy a Nagyhercegséghez hű leszek, az Alkotmányt és az állam törvényeit tiszteletben tartom, a bíróságok iránt kellő tiszteletet tanúsítok, nem adok olyan jogi tanácsot és nem képviselek olyan ügyet, amely lelkiismeretem és tudomásom szerint a joggal ellentétes.«)"

12 E bejegyzési feltételeket a 2002. november 13-i törvény 14. cikke módosította. Az említett 14. cikk az 1991. augusztus 10-i törvény 6. cikkének (1) bekezdését egy d) ponttal egészítette ki, amely a következő bejegyzési feltételt írja elő:

„a nyelvhasználatról szóló 1984. február 24-i törvény értelmében a jogalkotás, a közigazgatás és az igazságszolgáltatás nyelveinek ismeretével kell rendelkeznie."

13 A jogalkotási nyelvre a nyelvhasználatról szóló, 1984. február 24-i törvény (loi du 24 février 1984 sur le régime des langues, *Mémorial* A 1984., 196. o.) 2. cikke irányadó, amely a következőképpen rendelkezik:

„A jogalkotási aktusok és azok végrehajtási rendelkezései francia nyelven kerülnek megszövegezésre. Amennyiben a jogalkotási aktus és a végrehajtási rendelkezés mellett annak valamely más nyelvű fordítása is szerepel, kizárólag a francia nyelvű szöveg a hiteles.

Amennyiben az előző bekezdésben nem említett rendelkezéseket valamely állami szerv, önkormányzat vagy közintézmény bocsátja ki a franciától eltérő, valamely más nyelven, kizárólag az e szerv által használt nyelvű szöveg a hiteles.

A jelen cikk nem érinti a nemzetközi egyezmények terén alkalmazandó rendelkezéseket."

14 A közigazgatásban és az igazságszolgáltatásban használt nyelvekre a nyelvhasználatról szóló, 1984. február 24-i törvény 3. cikke irányadó, amely a következőképpen rendelkezik:

„A közigazgatási eljárásban, a peres és nemperes eljárások során, valamint a bírósági eljárásokban a francia, a német és a luxemburgi nyelv egyaránt használható, az egyes területekre vonatkozó különös rendelkezések sérelme nélkül."

15 A 2002. november 13-i törvény 3. cikke (1) bekezdésének megfelelően az az ügyvéd, aki a képesítését a Luxemburgi Nagyhercegségtől eltérő, valamely más tagállamban szerezte (a továbbiakban: európai ügyvéd), ez utóbbi tagállam valamely ügyvédi kamarájának névjegyzékében kell szerepelnie ahhoz, hogy ott az eredeti szakmai címével gyakorolhassa tevékenységét.

16 Ugyanezen törvény 3. cikkének (2) bekezdése értelmében:

„A Luxembourgi Ügyvédi Kamara tanácsa, amelyet az európai ügyvéd arra irányuló kérelemmel keres meg, hogy tevékenységét az eredeti szakmai címét viselve

gyakorolhassa, bejegyzi az európai ügyvédet a kamara névjegyzékébe, a kamarai tanács számára az arról való meggyőződést szolgáló személyes elbeszélgetést követően, hogy az európai ügyvéd legalább az 1991. augusztus 10-i törvény 6. cikke (1) bekezdésének d) pontja szerinti nyelvek ismeretével rendelkezik, és amennyiben az 1991. augusztus 10-i törvény 6. cikke (1) bekezdésének a) pontjában, c) pontjának első mondatában és d) pontjában foglalt iratok, valamint az érintett európai ügyvéd saját tagállamának hatáskörrel rendelkező hatóságánál történt bejegyzése igazolásának benyújtása megtörtént. A saját tagállamtól származó igazolást minden év első három hónapjában kell benyújtani, és az nem lehet három hónapnál régebbi keltezésű.

[...]"

17 Az 1999. május 31-i törvény, eredeti változata szerint, 1. cikkének (1) bekezdésében kimondta:

„Amikor valamely társaság harmadik személynél székhelyet alapít azért, hogy ott a tevékenységi körébe tartozó tevékenységet gyakoroljon, és a harmadik személy e tevékenységgel kapcsolatban bármiféle szolgáltatást nyújt a számára, a társaság és e harmadik személy (más néven: székhelyszolgáltató) köteles írásban úgynevezett székhely-szolgáltatási megállapodást kötni.

Székhely-szolgáltatást kizárólag a Luxemburgi Nagyhercegség területén letelepedett, a következő szabályozott szakma keretén belül bejegyzett személy nyújthat: hitelintézet vagy más pénzügyi vagy biztosítási szolgáltatást nyújtó szakember, ügyvéd, könyvvizsgáló, vagy könyvszakértő."

18 E rendelkezés második bekezdését a 2002. november 13-i törvény 15. cikke a következőképpen módosította:

„Székhely-szolgáltatást kizárólag a Luxemburgi Nagyhercegség területén letelepedett, a következő szabályozott szakma keretén belül bejegyzett személy nyújthat: hitelintézet vagy más pénzügyi vagy biztosítási szolgáltatást nyújtó szakember, az [...] 1991. augusztus 10-i módosított törvény 8. cikkének (3) bekezdésében foglalt, az I. ügyvédi névjegyzékbe bejegyzett, bíróság előtti képviseltre jogosult ügyvéd, könyvvizsgáló, vagy könyvszakértő."

19 A 2002. november 13-i törvény 14. cikkének V. pontjával módosított 1991. augusztus 10-i törvény 8. cikkének (3) bekezdése értelmében az ügyvédi névjegyzék négy aljegyzékből áll, nevezetesen:

„1. az 5. és 6. cikk feltételeinek megfelelő, és a törvény által előírt gyakorlat végén sikeres vizsgát tett ügyvédek nevét tartalmazó I. névjegyzék;

2. az 5. és 6. cikk feltételeinek megfelelő ügyvédek nevét tartalmazó II. névjegyzék;

3. a tiszteletbeli ügyvédek nevét tartalmazó III. névjegyzék;

4. a tevékenységüket az eredeti szakmai címüket használva gyakorló ügyvédek nevét tartalmazó IV. névjegyzék."

A pert megelőző eljárás

20 2003 során a Bizottsághoz panasz érkezett a Luxemburgi Nagyhercegségben eredeti szakmai címüket használva gyakorló európai ügyvédek tevékenységének tartós jellegű gyakorlásával szemben támasztott akadályok fennállására vonatkozóan. A felsorolt akadályok a 2002. november 13-i törvényből adódnak, amely először is az európai ügyvédek bejegyzését a Luxembourgban működő ügyvédek valamely kamarájának névjegyzékébe a nyelvismeret előzetes ellenőrzésétől teszi függővé, másodszor e bejegyzés fenntartását minden évben a saját tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságánál történt bejegyzés igazolásának bemutatásától teszi függővé, harmadszor pedig megtiltja az európai ügyvédek számára a székhely-szolgáltatás nyújtását Luxemburgban.

21 2003. október 17-én a Bizottság felszólító levélben fordult a Luxemburgi Nagyhercegséghez, és két hónapon belüli válaszadásra hívta fel. A luxemburgi kormány 2003. december 23-i levelével küldte meg válaszát.

22 2004. július 9-én a Bizottság az EK 226. cikk alapján indokolással ellátott véleménynyel fordult az említett tagállamhoz, amelyben két hónapos határidőt adott számára a véleményben foglaltaknak való megfelelésre. Az említett tagállam az indokolással ellátott véleményre 2004. szeptember 23-i levelével válaszolt.

23 Mivel a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a Luxemburgi Nagyhercegségnek az említett indokolással ellátott véleményre válaszként adott magyarázatai nem voltak kielégítőek, a jelen kereset előterjesztése mellett döntött.

A keresetről

A nyelvismeret előzetes ellenőrzésére vonatkozó első kifogásról

A felek érvei

24 A Bizottság azt állítja, hogy a 98/5 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése értelmében az európai ügyvédeknek a fogadó tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságánál való bejegyzése csupán adminisztratív jellegű formalitásokhoz köthető, és nem az érdekelt nyelvismeretének előzetes ellenőrzéséhez, ahogyan azt 2002. november 13-i törvény 3. cikkének (2) bekezdése előírja.

25 A Bizottság e tekintetben a Bíróság C-168/98. sz., Luxemburg kontra Parlament és Tanács ügyben 2000. november 7-én hozott ítéletre (EBHT 2000., I-9131. o.) és különösen annak 43. pontjára hivatkozik.

26 Ezenkívül a Bizottság állítása szerint azoknak az európai ügyvédeknek a bejegyzése, akik saját tagállamuk szakmai címét használva kívánják gyakorolni tevékenységüket, nem köthető ugyanazokhoz a feltételekhez, mint azoknak az ügyvédeknek a bejegyzése, akik tevékenységüket a fogadó tagállam szakmai címét használva kívánják gyakorolni.

27 Végül a Bizottság hangsúlyozza, hogy figyelemmel az európai ügyvédek által általában képviselt ügyek jellegére, nem feltétlenül szükséges, hogy az említett ügyvédek ismerjék a fogadó tagállam nyelveit.

28 A Luxemburgi Nagyhercegség először is azt állítja, hogy a nyelvismeretre vonatkozó követelmény a területén működő ügyvédi kamarák bármelyikébe felvételét kérő valamennyi ügyvéddel szemben, megkülönböztetés nélkül alkalmazott követelmény. Hozzáteszi, hogy az ügyvédek nem hivatkozhatnak külföldi illetőségükre azon jog gyakorlása érdekében, hogy a közigazgatásban vagy valamely luxemburgi bíróság előtt ők a közigazgatásban és igazságszolgáltatásban Luxemburgban hivatalosan használt nyelvektől eltérő nyelvet használhassák.

29 Ezt követően, utalva a Bíróság C-424/97. sz. Haim-ügyben 2000. július 4-én hozott ítéletére (EBHT 2000., I-5123. o.), amely a fogorvosi hivatással volt kapcsolatos, az említett tagállam kifejti, hogy az ezen ítéletben felhozott, a fogadó tagállam ügyfeleivel, közigazgatási hatóságaival, és szakmai szervezeteivel folytatott kommunikáció szükséges hitelességéhez fűződő érvek szintén a nyelvismeretnek az európai ügyvédek számára történő előírása mellett szólnak.

30 A luxemburgi kormány e tekintetben megerősíti, hogy mivel az európai ügyvéd jogi tanácsot adhat a luxemburgi joggal kapcsolatban, ezért indokolt, hogy számára előírják azon nyelvek ismeretét, amelyek számára lehetővé teszik a luxemburgi jogszabályok szövegeinek olvasását és megértését.

31 A luxemburgi kormány hangsúlyozza, hogy büntetőjogi területen, a rendőrség közlekedési balesetekkel kapcsolatos jegyzőkönyvei német nyelven készülnek, akárcsak a Luxemburgban hatályos adótörvények, amelyek szükségessé teszik a német nyelvű ítélkezési gyakorlat és kommentárok megismerését.

32 A luxemburgi kormány azt is kiemeli, hogy az alsóbb szintű bíróságok előtt, ahol nem kötelező az ügyvédi képviselet, a személyesen eljáró luxemburgi ügyfelek általában a luxemburgi nyelvet használják megfelelő védekezésük biztosítékaként, továbbá a luxemburgi állampolgárok nagy része kizárólag saját anyanyelvét használja az ügyvédekkel való konzultáció során.

33 Megjegyzendő még, hogy a Luxemburgban hatályos szakmai etikai szabályok francia nyelvűek.

A Bíróság álláspontja

34 Ahogyan az a 98/5 irányelv (6) preambulumbekezdéséből következik, az irányelvvel a közösségi jogalkotás többek között a hatáskörrel rendelkező hatóságoknál történő bejegyzés nemzeti szabályai közötti azon eltéréseket kívánta felszámolni, amelyek egyenlőtlenségekhez vezettek és a szabad mozgás akadályainak forrását képezték (lásd még ebben az értelemben a Bíróság C-168/98. sz., Luxemburg kontra Parlament és Tanács ügyben 2000. november 7-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-9131. o.] 64. pontját).

35 E körülmények között a 98/5 irányelv 3. cikke előírja a tevékenységét a szakmai képesítésének megszerzése szerinti tagállamtól eltérő tagállamban gyakorolni kívánó ügyvéd számára, hogy a tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságánál bejegyeztesse magát, amelynek be kell jegyeznie az ügyvédet, „ha az ügyvéd bemutatja a saját tagállamának hatáskörrel rendelkező hatóságánál történt bejegyzését bizonyító igazolást".

36 Figyelembe véve a 98/5 irányelv célját, amelyre a jelen ítélet 34. pontjában emlékeztettünk, meg kell állapítani, hogy a közösségi jogalkotó az említett irányelv 3. cikkében az általa biztosított jog érvényesítéséhez szükséges előfeltételek teljes harmonizációját kívánta megvalósítani.

37 Így tehát a saját tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságánál történt bejegyzés igazolásának a fogadó tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságánál történő bemutatása az egyetlen olyan feltétel, amelyhez a fogadó tagállam az érdekelt

bejegyzését kötheti, és amely szerint ő ez utóbbi tagállamban saját tagállamának szakmai címét viselve gyakorolhatja tevékenységét.

38 Ezen elemzést megerősítette az ügyvédi hivatásnak a képesítés megszerzése országától eltérő tagállamokban történő folyamatos gyakorlásának elősegítéséről szóló európai parlamenti és a tanácsi irányelv-tervezet (COM(94) 572 végleges) indokolása, amelyben a 3. cikkhez fűzött kommentár kimondja, hogy: „a kérelmezőt a [fogadó tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságánál] be kell jegyezni, mihelyt bemutatja a saját tagállamának hatáskörrel rendelkező hatóságánál történt bejegyzésének igazolását".

39 Így tehát, ahogyan azt a Bíróság már korábban kiemelte, a közösségi jogalkotónak – a migráns ügyvédek adott csoportjának letelepedési szabadsága mint alapvető jog gyakorlásának megkönnyítése érdekében – tartózkodnia kell attól, hogy olyan előzetes ellenőrzési rendszert részesítsen előnyben, amely az érdekeltek ismereteire vonatkozik (lásd a fent hivatkozott Luxemburg kontra Parlament és Tanács ügyben hozott ítélet 43. pontját).

40 Ezért a 98/5 irányelv nem engedi meg, hogy az európai ügyvédnek a fogadó tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságánál történő bejegyzése egy olyan személyes beszélgetéshez legyen köthető, amely az említett hatóság számára lehetővé teszi, hogy meggyőződjön arról, hogy az érdekelt rendelkezik-e a tagállam nyelveinek ismeretével.

41 Mindenesetre, ahogyan azt a Bizottság kiemelte, az európai ügyvéd ismeretei – különösen nyelvi ismeretei – előzetes ellenőrzésének rendszeréről való lemondás a 98/5 irányelv alapján azon szabályokból következik, amelyek a jogalanyok védelmét és a hatékony igazságszolgáltatást kívánják elfogadható szinten biztosítani a Közösségben (lásd a fent hivatkozott Luxemburg kontra Parlament és Tanács ügyben hozott ítélet 32. és 33. pontját).

42 Így a 98/4 irányelv 4. cikkében az európai ügyvédek számára előírt azon kötelezettségnek, hogy hivatásukat a fogadó tagállamban saját tagállamuk szakmai címét használva kell gyakorolniuk, az irányelv (9) preambulumbekezdése szerint az a célja, hogy lehetővé tegye a különbségtételt közöttük és az említett tagállamban képesítést szerzett ügyvédek között, annak érdekében, hogy az érintett ügyfelek tájékoztatást kapjanak arról a tényről, hogy az a szakember, akire érdekeik védelmét kívánják bízni, képesítését nem ebben a tagállamban szerezte (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Luxemburg kontra Parlament és Tanács ügyben hozott ítélet 34. pontját), és nem feltétlenül rendelkezik az ügy képviseletéhez megfelelő nyelvi ismeretekkel.

43 Ami a bíróságok előtti felek képviseletével és védelmével kapcsolatos tevékenységeket illeti, a tagállamok számára megengedett, hogy – a 98/5 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének megfelelően – előírják a tevékenységüket a saját tagállamuk szakmai címét használva gyakorló európai ügyvédeknek, hogy a megkeresett bíróság előtt rendszeresen eljárni jogosult másik ügyvéddel, aki szükség esetén felelősségre vonható, vagy a bíróság előtt eljáró avoué-val (fellebbviteli bíróságok mellett működő jogi képviselővel) együttműködve járjanak el. Ez a lehetőség, amelyet a Luxembourgi Nagyhercegség alkalmazott törvényi és rendeleti rendelkezései által a bíróság mellett működő ügyvéd közreműködésétől függővé tett cselekmények és eljárások esetében, és ahogyan az a 2002. november 13-i törvény 5. cikkének (4) bekezdéséből is következik, biztosítja az európai ügyvédnek a fogadó tagállam igazságszolgáltatásban használatos nyelvei ismerete esetleges hiányosságainak kiküszöbölését.

44 A 98/5 irányelv 6. és 7. cikkének értelmében az európai ügyvédnek nemcsak a saját tagállama, hanem a fogadó tagállam szakmai és etikai szabályait is tiszteletben kell tartania, aminek az elmulasztása fegyelmi szankciókat és szakmai felelősségének megállapítását vonja maga után (lásd a fent hivatkozott Luxemburg kontra Parlament és Tanács ügyben hozott ítélet 36–41. pontját). Az ügyvédekre alkalmazandó etikai szabályok között leggyakrabban – az Európai Unió Ügyvédi Kamaráinak Tanácsa (CCBE) által elfogadott szakmai etikai kódexben foglaltakhoz hasonlóan – az a fegyelmi szempontból szankcionált kötelezettség szerepel, hogy az ügyvéd ne vállaljon olyan ügyet, amelyről tudja, vagy tudnia kellene, hogy meghaladja a kompetenciáját, például a nyelvi ismereteinek hiánya miatt (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Luxembourg kontra Parlament és Tanács ügyben hozott ítélet 42. pontját). Ugyanis a fogadó tagállam ügyfeleivel, közigazgatási hatóságaival és szakmai szervezeteivel folytatott párbeszéd, csakúgy, mint

az említett tagállam hatóságai által kiadott szakmai etikai szabályok tiszteletben tartása, olyan jellegűek, hogy az európai ügyvéd részéről megfelelő nyelvismeretet, vagy annak esetleges hiányosságai esetén segítség igénybevételét teszik szükségessé.

45 Ahogyan azt a Bizottság tette, azt is ki kell emelni, hogy a 98/5 irányelv egyik célja – (5) preambulumbekezdése értelmében – annak biztosítása, hogy „az ügyvédek a saját országuk szakmai címeit viselve állandó jelleggel működhessenek a fogadó tagállamban, és ez megfelel a jogi szolgáltatásokat igénybevevők szükségleteinek, akik, különösen a belső piac következtében folyamatosan gyarapodó kereskedelmi kapcsolatok miatt, jogi tanácsot kérnek a határokon átnyúló ügyletek lebonyolításához, amelyekben a nemzetközi, a közösségi és a nemzeti jogszabályok gyakran fedik egymást". Az ilyen nemzetközi ügyekben, akárcsak az olyan ügyekben, amelyek a fogadó tagállamtól eltérő, más tagállam jogával kapcsolatosak, nincs feltétlenül szükség a fogadó tagállam nyelveinek olyan szintű ismeretére, mint amely annak az ügynek a viteléhez szükséges, amelyben e másik tagállam joga alkalmazandó.

46 Végül pedig rá kell mutatni arra, hogy az európai ügyvédnek a fogadó tagállam ügyvédeivel való azonos megítélése, amelyet a 98/5 irányelv annak (14) preambulumbekezdése értelmében megkönnyíteni igyekszik, ugyanezen irányelv 10. cikke értelmében azt igényli, hogy az érdekelt ügyvéd igazolja, hogy a fogadó tagállam joga területén legalább három éven át tényleges és rendszeres ügyvédi tevékenységet folytatott, illetve ennél rövidebb időtartam esetén igazolja mindazon szaktudást, képzést vagy szakmai tapasztalatot, amelyet e tagállam joga területén szerzett. Ezen előírás lehetővé teszi a fogadó tagállam hivatásrendjébe integrálódni kívánó európai ügyvéd számára azt, hogy elsajátítsa az említett tagállam nyelvét vagy nyelveit.

47 Az előbbiekre tekintettel, azt kell megállapítani, hogy a luxemburgi szabályozás – azáltal, hogy az európai ügyvédek bejegyzését a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságnál a nyelvismeret előzetes ellenőrzéséhez kötötte – ellentétes a 98/5 irányelv 3. cikkével.

48 Ebből következően a Bizottság által felhozott első kifogás megalapozott.

A székhely-szolgáltatás nyújtásának az európai ügyvédeket érintő tilalmára vonatkozó második kifogásról

A felek érvei

49 A Bizottság azt állítja, hogy a székhely-szolgáltatási tevékenységnek az európai ügyvédek számára történő megtiltása ellentétes a 98/5 irányelv 5. cikkével.

50 A Bizottság hozzáteszi, hogy az európai ügyvéd nem hasonlítható ahhoz a II. ügyvédi névjegyzékben szereplő luxemburgi ügyvédhez, akik számára e tevékenységek gyakorlása szintén nem megengedett. Ugyanis, míg az említett jegyzék azokra az ügyvédekre vonatkozik, akiket jogi gyakorlatra vettek fel, és akiknek a végleges képesítése a gyakorlati idő végén tett vizsga sikerességétől függ, addig az európai ügyvédek végleges képesítéssel rendelkeznek.

51 A Bizottság ezenfelül úgy véli, hogy a luxemburgi nemzeti jog ismeretének követelménye nem igazolhatja az európai ügyvédek tevékenységének korlátozását.

52 A Luxembourgi Nagyhercegség arra hivatkozik, hogy mivel szeretett volna véget vetni a luxemburgi piac hírnevét veszélyeztető bizonyos visszaéléseknek, amelyek a

fiktív székhely-szolgáltatás gyakorlatához kötődnek, a luxemburgi jogalkotó az 1999. május 31-i törvényben a székhely-szolgáltatási tevékenységet közrendi okokból olyan szakemberek számára kívánta fenntartani, akik az adott téren fennálló jogi szabályozásban és nemzeti gyakorlatban jártasak.

53 Hangsúlyozva, hogy az 1999. május 31-i törvény értelmében a székhelyszolgáltatónak az a feladata, hogy ellenőrizze azt, hogy a hozzá székhellyel bejegyzett társaság tiszteletben tartja-e a kereskedelmi szakmai jogi feltételeket, valamint a társaság beszámolóinak és közgyűléseinek összehívására vonatkozó nemzeti rendelkezéseket, az említett tagállam azt állítja, hogy a székhely-szolgáltatási tevékenység szakmai tapasztalatot és a társasági jogra vonatkozó jogszabályok alapos ismeretét feltételezi, ami arra indította a luxemburgi jogalkotót, hogy kizárja e tevékenység gyakorlásából mind a II. ügyvédi névjegyzékben szereplő ügyvédjelölteket, mind az európai ügyvédeket.

54 A luxemburgi kormány ezen kívül arra hivatkozik, hogy a saját tagállamukban végleges képesítést szerzett ügyvédek, mindaddig, amíg saját tagállamuk szakmai címét használva gyakorolják tevékenységüket, nem esnek a fogadó tagállam ügyvédjeivel azonos megítélés alá, azonban a 98/5 irányelv alapján, az e tagállamban a szakmai tapasztalat megszerzéséhez szükségesnek ítélt idő elteltével és az említett irányelv 10. cikkében foglalt feltételek mellett beilleszkedhetnek ez utóbbi tagállam hivatásrendjébe.

A Bíróság álláspontja

55 Ahogyan az a 98/5 irányelv (6) preambulumbekezdéséből következik, annak egyik célja meghatározni a saját tagállamuk szakmai címét használó ügyvédek számára a

hivatás gyakorlásának feltételeit, különösen tevékenységi körüket illetően, és e célból egyrészt felszámolni az e téren a különböző nemzeti szabályozások között fennálló eltéréseket, valamint a szabad mozgásnak az azokból eredő egyenlőtlenségeit és akadályait, másrészt minden tagállamban azonos lehetőségeket biztosítani az ügyvédek és a jogkereső közönség számára.

56 Ennek érdekében a 98/5 irányelv, annak 2. és 5. cikkében kimondja azt az elvet, hogy az európai ügyvéd ugyanazokat a tevékenységeket jogosult gyakorolni, mint a fogadó tagállam szakmai címét használva tevékenységét gyakorló ügyvéd, az említett 5. cikk (2) és (3) bekezdésében foglalt kivételek fenntartásával.

57 E körülmények között, ahogyan azt a Bizottság kifejtette, a tagállamok nem jogosultak nemzeti jogukban ezen elv alól a 98/5 irányelv 5. cikkének (2) és (3) bekezdésében kifejezetten, taxatív jelleggel felsoroltakon kívül más kivételeket meghatározni.

58 Márpedig bizonyossággal megállapítható, hogy a székhely-szolgáltatási tevékenység nem tartozik sem a 98/5 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének, sem ugyanezen cikk (3) bekezdésének hatálya alá.

59 Ami a luxemburgi kormány által említett visszaélések veszélyét illeti, erre a tényezőre nem lehet hivatkozni az olyan nemzeti rendelkezések bevezetésének vagy fenntartásának legitimálása érdekében, amelyek sértik a 98/5 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében kimondott elvet, és így azokat a kivételeket, amelyek az ugyanezen cikk (2) és (3) bekezdésével összhangba hozott szabályok tárgyát képezik (lásd analógiaként a Bíróság C-59/01. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítéletének [EBHT 2003., I-1759. o.] 38. pontját).

60 A többi érvet illetően hangsúlyozni kell, hogy a 98/5 irányelv többek között az európai ügyvéd által betartandó szakmai és etikai szabályok halmazáról, valamint a szakmai felelősségbiztosításra vonatkozó kötelezettségről, illetve valamely szakmai felelősségbiztosítási alaphoz való csatlakozás kötelezettségéről, továbbá a saját tagállam és a fogadó tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságait tömörítő fegyelmi rendszerről rendelkezik (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Luxemburg kontra Parlament és Tanács ügyben hozott ítélet 43. pontját).

61 Az előzőekben kifejtettekre tekintettel, azt kell megállapítani, hogy a luxemburgi szabályozás – azáltal, hogy az európai ügyvédek számára megtiltja a székhely-szolgáltatási tevékenység gyakorlását Luxemburgban – ellentétes a 98/5 irányelv 5. cikkével.

62 Következésképpen a Bizottság által előterjesztett második kifogás megalapozott.

A saját tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságánál történt bejegyzés igazolásának évente történő bemutatására vonatkozó harmadik kifogásról

A felek érvei

63 A Bizottság azt állítja, hogy mégha az indokolással ellátott véleményre adott válaszában a Luxemburgi Nagyhercegség rá is mutat arra, hogy tudomásul vette az e véleményben kifejtett érvelést, miszerint a szóban forgó követelmény indokolatlan adminisztratív terhet képez a 98/5 irányelv rendelkezései szempontjából, ez a követelmény azonban továbbra is szerepel a 2002. november 13-i törvényben.

64 A Luxemburgi Nagyhercegség e kérdéssel kapcsolatban az említett válaszban foglaltakra utal vissza.

A Bíróság álláspontja

65 Az indokolással ellátott véleményre adott válaszában, valamint a Bíróság előtti eljárás során a luxemburgi kormány nem terjesztett elő olyan érvet, amely kétségbe vonná e harmadik kifogás megalapozottságát.

66 A Bizottság 2003. október 17-i felszólító levelére adott 2003. december 23-i válaszlevelében Luxemburg arra hivatkozott, hogy a vitatott előírás annak ellenőrzéséhez szükséges, hogy az európai ügyvédek betartják-e a saját tagállamuk hatáskörrel rendelkező hatóságánál történő bejegyzés feltételét.

67 Márpedig, ahogyan azt a Bizottság a pert megelőző eljárás során hangsúlyozta, a 98/5 irányelv, annak 7. cikke (2) bekezdésében előírja, hogy a saját tagállam hatáskörrel rendelkező hatósága tájékoztassa a fogadó tagállam vagy tagállamok megfelelő hatáskörrel rendelkező hatóságát abban az esetben, ha az előbbi tagállamon kívül tagállamának saját szakmai címét használva tevékenységét gyakorló ügyvéd ellen fegyelmi eljárás indult.

68 Másrészt, az említett irányelv 13. cikke arra kötelezi a saját és a fogadó tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságait, hogy szorosan működjenek együtt, és kölcsönösen nyújtsanak egymásnak segítséget.

69 Ezen előírások lehetővé teszik a fogadó tagállam hatósága számára annak biztosítását, hogy az európai ügyvédek folyamatosan megfeleljenek a saját tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságánál történő bejegyzés feltételének.

70 A luxemburgi szabályozás által előírt ezen alakiság tehát aránytalan adminisztratív előírásnak tűnik a kitűzött célhoz képest, és emiatt a 98/5 irányelv tekintetében nem igazolt.

71 Az előbbiekre tekintettel, meg kell állapítani, hogy a luxemburgi szabályozás – azáltal, hogy az európai ügyvédek számára azt a kötelezettséget írja elő, hogy minden évben be kell mutatniuk a saját tagállamuk hatáskörrel rendelkező hatóságánál történt bejegyzésük igazolását – ellentétes a 98/5 irányelvvel.

72 Ebből következően a Bizottság által előterjesztett harmadik kifogás megalapozott.

73 Az előbbiekben kifejtett érvek összességére tekintettel, meg kell állapítani, hogy a Luxemburgi Nagyhercegség – azáltal, hogy a képesítésüket a Luxemburgi Nagyhercegségtől eltérő, valamely másik tagállamban szerzett, és a tevékenységüket annak területén ez utóbbi tagállam szakmai címét használva gyakorolni kívánó ügyvédek hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság előtti bejegyzését a nyelvismeret előzetes ellenőrzésétől teszi függővé, valamint ezen ügyvédek számára megtiltja a székhely-szolgáltatási tevékenység gyakorlását, továbbá őket arra kötelezi, hogy a saját tagállamuk hatáskörrel rendelkező hatóságánál történt bejegyzésükre vonatkozó igazolást minden évben mutassák be – megszegte a 98/5/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvből eredő kötelezettségeit.

A költségekről

74 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Luxemburgi Nagyhercegséget,

mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

1) **A Luxemburgi Nagyhercegség – azáltal, hogy a képesítésüket a Luxemburgi Nagyhercegségtől eltérő, valamely másik tagállamban szerzett, és a tevékenységüket annak területén ez utóbbi tagállam szakmai címét használva gyakorolni kívánó ügyvédek hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság előtti bejegyzését a nyelvismeret előzetes ellenőrzésétől teszi függővé, valamint ezen ügyvédek számára megtiltja a székhely-szolgáltatási tevékenység gyakorlását, továbbá őket arra kötelezi, hogy a saját tagállamuk hatáskörrel rendelkező hatóságánál történt bejegyzésükre vonatkozó igazolást minden évben mutassák be – megszegte az ügyvédi hivatásnak a képesítés megszerzése országától eltérő tagállamokban történő folyamatos gyakorlásának elősegítéséről szóló, 1998. február 16-i 98/5/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvből eredő kötelezettségeit.**

2) **A Bíróság a Luxemburgi Nagyhercegséget kötelezi a költségek viselésére.**

Aláírások